

РЕЛІГІЙНІ ТА СВІТСЬКІ ЧИННИКИ ВИХОВАННЯ В ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНІЙ КОНЦЕПЦІЇ В. ЗЕНЬКОВСЬКОГО

Лазаренко В. П. Національна металургійна академія України, кафедра філософії та політології

Нині, в непростих умовах трансформації українського суспільства середня і вища школа переживає складний період нових пошуків і реформ. Стає очевидним, що питання виховання в нинішній ситуації будуть усе більш щільно пов'язані з духовною культурою суспільства, зверненням до гуманістичних традицій в історії вітчизняної педагогічної і філософської думки. В зв'язку з цим, актуальним є звернення до духовної спадщини В.В. Зеньковського (1881 – 1962 рр.) видатного філософа, педагога, психолога, громадського та релігійного діяча ХХ століття).

Істотне місце в творчості ученого займають питання виховання молоді. На цю тему їм видано низка книг: "Психологія дитинства", "На порозі зрілості", "Проблема виховання у світлі християнської антропології" та інші, а також велика кількість статей в різних збірниках і часописах за кордоном в еміграції. У своїх педагогічних дослідженнях він намагався дати теоретичне обґрунтування проблемам християнського виховання, допомогти молоді здолати спокуси сучасного світу, уникнути моральних помилок в молоді роки. На думку мислителя, сучасна педагогіка зайшла в безвихідь, переживає глибоку кризу. Одна з основних причин такого стану згідно В.В. Зеньковському, криється в проблемі секуляризму, тобто у відриві педагогічної діяльності від християнства, в згубному розриві релігії і сучасності. Як православний мислитель, він вважав, що вихід з положення, що створилося, можливий на шляху подолання ідей натуралізму і трансценденталізму в педагогічній думці ХХ століття, у відновленні духу церковності у виховному процесі. Звернувши увагу на проблему відновлення цілісного виховання у дусі християнства, В. Зеньковський підкреслював думку про те, що об'єктом виховання є не просто сама людина, але, передусім, його "серце" як важливий емоційний початок. "Шлях Церкви через історію, - писав В.В. Зеньковський, - може бути тільки шляхом через серця - іншого шляху християнству не надано по самій своїй суті: інше є підміна, маловір'я" [2, с. 362].

З проблемою "серця" мислитель щільно пов'язує питання свободи в процесі виховання. Він вважав, що лише у поєднанні з принципом свободи виховний процес має певну перспективу і визначеність. В. Зеньковський писав: "...немає і не повинно бути нічого зовні нав'язаного або зовні виконуваного, усе обвіяно свободою, усе живиться і визначається цією свободою, але сама свобода не є цілком індивідуальна функція, а є прояв церковності в нас" [1, с. 50].

Розглядаючи різні аспекти філософсько-антропологічної думки ХХ століття, філософ вважав за можливе співіснування двох підходів у виховному процесі: релігійного і нейтрально-світського. Він далекий від нав'язування своєї точки зору людям, які дотримуються інших світоглядних позицій. Для нього найважливішою умовою є дотримання принципу свободи особи в процесі виховання.

Таким чином, очевидно, що В. Зеньковський створив своє бачення виховного процесу, зробив істотний внесок до філософсько-антропологічної думки ХХ століття. Розглядаючи релігійні та світські чинники виховання, як релігійний філософ, В. Зеньковський вважав, що релігійні чинники є вирішальними у процесі виховання.